

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

การใช้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ในการเรียกสำนวนการสอบสวนคืนจากพนักงานอัยการ

จัดทำโดย นายยรรยง เดชภีรัตน์มงคล
รหัส ๖๕๑๐๒๖

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑๐
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

การใช้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ในการเรียกสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน
ในชั้นพิจารณาสำคดีของพนักงานอัยการ

นายรณรงค์ เศรษฐกิจ^๑

บทนำ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ถือเป็นองค์กรหลักในการดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทุจริต ประพฤติมิชอบต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๔ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๘ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจในการไต่สวนและมีความเห็นกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง และไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรืออย่างไรก็ตามกรณีมีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถส่งเรื่องให้หน่วยงานอื่น ไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) หรือผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอน ดำเนินการสอบสวน ไต่สวน หรือดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่และอำนาจก็ได้ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๖๑ ถึงมาตรา ๖๔ และเมื่อหน่วยงานที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวน ไต่สวน หรือดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่และอำนาจแล้วเสร็จ หน่วยงานดังกล่าวจะต้องรายงานผลให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีหน้าที่และอำนาจตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และกรอบระยะเวลาดำเนินการและรายงานผลของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามข้อ ๑๑ วรรคสอง และข้อ ๑๒ วรรคสอง แห่งระเบียบดังกล่าว ที่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจนำสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนแล้วเสร็จ และส่งไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสำคดี กลับมาดำเนินการไต่สวนใหม่ ซึ่งระเบียบดังกล่าวไม่เป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งในชั้นพิจารณาสำคดีแล้ว ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งฟ้อง หรือคำสั่ง

^๑ เลขาธิการสำนักงานอัยการสูงสุด

เด็ดขาดไม่ฟ้องคดี พนักงานสอบสวนจะใช้อำนาจสอบสวนเรื่องดังกล่าวอีกไม่ได้ เว้นแต่จะมีพยานหลักฐานใหม่ อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหาได้ ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๔๗ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และกรอบระยะเวลาดำเนินการ และรายงานผลของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังกล่าวจึงไม่เป็นไปตามหลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา โดยกฎหมายนั้นจะต้องมีความแน่นอนชัดเจน อีกทั้งกฎหมายจะต้องมีความเป็นเอกภาพทั้งทางด้านโครงสร้าง และเนื้อหา และหลักประกันคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนที่ว่า บุคคลจะไม่เดือดร้อนซ้ำสองในการกระทำ ครั้งเดียว (ne bis in idem) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักนิติธรรม

๑. หลักนิติธรรม (The Rule Of Law)

เดิมประเทศไทยใช้รูปแบบการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ที่ผู้ปกครองมีสถานะอยู่เหนือกฎหมาย ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า พระมหากษัตริย์เป็นเสมือนเจ้าชีวิต มีพระราชอำนาจเด็ดขาด สามารถกำหนดชะตาชีวิตของผู้อยู่ใต้ปกครอง ต่อมาประเทศไทยได้เปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า ผู้ปกครองต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย และการปกครองประเทศจะต้องกระทำโดยวิถีทางของกฎหมาย กล่าวคือการปกครองประเทศจะเป็นการปกครองโดยกฎหมาย ไม่ใช่การปกครองโดยตัวบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของอริสโตเติล ที่ว่า “การปกครองที่ดี ไม่ใช่การปกครองโดยปุถุชน หากแต่เป็นการปกครองโดยกฎหมาย เพราะการปกครองโดยปุถุชนนั้นย่อมเสี่ยงต่อการปกครองตามอำเภอใจ ขณะที่การปกครองโดยกฎหมาย ทุกคนจะได้รับความเสมอภาคกันในสายตาของกฎหมาย ปราศจากความกลัวว่าจะมีการใช้อำนาจตามอำเภอใจของผู้ปกครอง”^๒ โดยหลักนิติธรรม มีเป้าหมายที่จะจำกัดอำนาจของผู้ปกครองให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย โดยไม่ต้องการให้มนุษย์ปกครองมนุษย์ด้วยตัวเอง แต่ต้องการให้กฎหมายเป็นผู้ปกครองมนุษย์ ซึ่งหมายความว่าผู้บริหารปกครองบ้านเมืองจะกระทำการใด ๆ ก็ตาม การกระทำนั้นต้องสอดคล้องกับกฎหมาย จะกระทำให้ขัดต่อกฎหมายไม่ได้ และไม่ว่าจะจะเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล ตลอดจนรัฐบาลและสถาบันทุกสถาบัน จำต้องปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐ โดยกฎหมายทั้งหมดที่ได้ออกมาใช้บังคับแก่ประชาชนจะได้รับหลักประกันว่า บุคคลในชาติทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาค เท่าเทียม และด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม นอกจากนี้ หลักนิติธรรม เป็นส่วนหนึ่งของหลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (good governance) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีนั้น จะต้องเป็นการปกครองโดยกฎหมาย ซึ่งทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง หรือผู้อยู่ภายใต้การปกครอง จะอยู่ในภายใต้กฎหมายเช่นเดียวกัน

๑.๑ ที่มาของหลักนิติธรรม หลักนิติธรรมได้รับการพัฒนามาจากระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ (Common Law) โดยนักกฎหมายชาวอังกฤษ เอ.วี.ไดซี่ (A. V. Dicey) เห็นว่า บุคคลทุกคนย่อมเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย ไม่ว่าจะบุคคลชนชั้นใดย่อมต้องตกอยู่ภายใต้กฎหมายปกติธรรมดาของแผ่นดิน

^๒ อีรภัทร ด่านธีระภากุล, หลักนิติธรรมและธรรมาภิบาลกับสังคมประชาธิปไตย

<http://web.krisdika.go.th/pdfPage.jsp?type=act&actCode=13764>

(the ordinary law of the land) ซึ่งบรรดาศาลธรรมดาทั้งหลาย (ordinary courts) จะเป็นผู้รักษาไว้ซึ่งกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น บรรดาการกระทำทั้งหลายของรัฐบาลและฝ่ายปกครองจะต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย และจะต้องไม่กระทำการก้าวล่วงสิทธิและเสรีภาพของราษฎรตามอำเภอใจ หากปรากฏว่ารัฐบาลหรือฝ่ายปกครองกระทำการอันขัดต่อกฎหมาย การกระทำดังกล่าวย่อมต้องถูกฟ้องต่อศาลยุติธรรมหรือศาลธรรมดาได้ เพราะรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ไม่มีสิทธิพิเศษใด ๆ เหนือกว่าราษฎร^๓ ซึ่งต่อมาประเทศในภาคพื้นยุโรปซึ่งใช้ระบบกฎหมายแบบซีวิลลอว์ (Civil Law) ได้พัฒนาหลักการที่คล้ายคลึงกับหลักนิติธรรม คือ “หลักนิติรัฐ” (Legal State) และ “หลักนิติกระบวนการ” (Due Process of Law) ขึ้น แต่ไม่ว่าจะเป็นหลักนิติธรรม หลักนิติรัฐ หรือหลักนิติกระบวนการ ล้วนมีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกัน คือ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและจำกัดอำนาจของรัฐ^๔ เพื่อให้เกิดความมั่นคงในนิติฐานะ เนื่องจากการปกครองโดยกฎหมายนั้น ประชาชนจะเป็นประธานแห่งสิทธิและหน้าที่ การใช้อำนาจรัฐต้องมีกฎหมายรับรอง

๑.๒ หลักการสำคัญของหลักนิติธรรม หลักการสำคัญของหลักนิติธรรม ประกอบด้วย ๗ หลักการ ได้แก่

๑) หลักการแบ่งแยกอำนาจ โดยหลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม เพราะหลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจการตรวจสอบอำนาจและการถ่วงดุลอำนาจ

๒) หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิเสรีภาพของบุคคล และสิทธิความเสมอภาค สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ หลักประกันคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ในการดำเนินคดีอาญาแม้รัฐมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจเพื่อต่อสู้กับอาชญากร แต่การใช้อำนาจของรัฐก็ต้องเคารพต่อขอบเขตของสิทธิ เสรีภาพของบุคคล และไม่อาจกระทำการใด ๆ ที่กระทบต่อสิทธิ เสรีภาพของประชาชนเกินควร เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ที่บัญญัติว่า บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ ในขณะกระทำบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย เป็นหลักประกันในกฎหมาย หรือ หลักประกันในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๔) ที่บัญญัติว่า สิทธิในคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับ เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ได้ฟ้อง ซึ่งเป็นไปตามหลักสากลที่ว่า บุคคลจะไม่เดือดร้อนซ้ำสองในการกระทำครั้งเดียว (ne bis in idem)

๓) หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการหรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนมีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชน โดยฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้อำนาจอย่างเท่าเทียมกัน และต้องใช้ดุลยพินิจโดยปราศจากข้อบกพร่อง

^๓ วรเจตน์ ภาคีรัตน์ (๒๕๕๕). “หลักนิติรัฐ และหลักนิติธรรม” ในจลนิตี ม.ค. - ก.พ ๒๕๕๕, หน้า ๔๙-๖๗

^๔ บรรหาร จงเจริญประเสริฐ, ความสัมพันธ์ระหว่างหลักนิติธรรมและนิติรัฐ

๔) หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครอง ที่ออกกฎหมายลำดับรอง กำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นตามหลักความแน่นอน โดยกฎหมายจะต้อง มีความเป็นเอกภาพทั้งทางด้านโครงสร้าง และเนื้อหา หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และหลักความ พอสมควรแก่เหตุ

๕) หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถทำหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจาก การแทรกแซงใด ๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและทำการพิจารณาพิพากษาภายใต้มนธรรมของ ตนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระ กล่าวคือ ความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระ จากสังคม

๖) หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” กล่าวคือ เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมาย ให้เป็นความผิด แล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้น ไม่ได้

๗) หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า รัฐธรรมนูญได้รับการยอมรับให้ เป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่สูงสุดในระบบกฎหมายของรัฐนั้น และหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าขัดหรือ แย้งกับรัฐธรรมนูญกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

๑.๓ หลักนิติธรรมกับกฎหมายไทย สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับหลักนิติธรรม โดยจะเห็นได้จากมีการบัญญัติคำว่า “หลักนิติธรรม” ไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง บัญญัติว่า รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม^๕ และมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตาม เงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อ หลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุงเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย โดยในช่วงที่ผ่านมาได้มีการส่งเสริมให้องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องเคารพหลักนิติธรรม โดยได้มีการ สอดแทรกหลักนิติธรรมอยู่ในหลักการต่าง ๆ เช่น การกำหนดให้การดำเนินกิจการขององค์กรทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งมีหลักนิติธรรมเป็นองค์ประกอบอยู่ด้วย อย่างไรก็ตาม หลักนิติธรรมเป็นหลักที่มีความเป็นนามธรรมค่อนข้างมาก แต่ไม่มีการกำหนดความหมายที่ชัดเจน ส่งผลให้มี องค์กรที่ใช้อำนาจรัฐและประชาชนเป็นจำนวนมากหยิบยกหลักนิติธรรม ขึ้นกล่าวอ้างเป็นประโยชน์ของตนเอง โดยไม่เข้าใจความหมายอย่างลึกซึ้งและยังมีปัญหาเรื่องการเคารพหลักนิติธรรมขององค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรที่ใช้อำนาจรัฐไม่ว่าจะเป็นเรื่องความโปร่งใสในการดำเนินการ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการ ทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งการใช้อำนาจเกินขอบเขตซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อสังคมไทยได้

^๕ คมสัน สุขมาก, หลักนิติธรรมกับการอำนวยความสะดวกทางอาญาของพนักงานสอบสวน

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ในมาตรา ๒๓๔ และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังกล่าว ไว้ในมาตรา ๒๘ ซึ่งบัญญัติว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ใ้สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือ จงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๒) ใ้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม...”

โดยการใ้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๘ (๒) นั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) ดำเนินการแทนตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนของผู้ถูกร้องดำเนินการทางวินัยไปตามหน้าที่และอำนาจ ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๖๑ ถึงมาตรา ๖๔ โดยในบทความนี้จะเป็นการกล่าวถึงกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๓ ดังนี้

มาตรา ๖๑ บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าพนักงานของรัฐหรือบุคคลอื่นใดในข้อหาใด ๆ บรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้พนักงานสอบสวนแสวงหาข้อเท็จจริง รวมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้น แล้วส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ

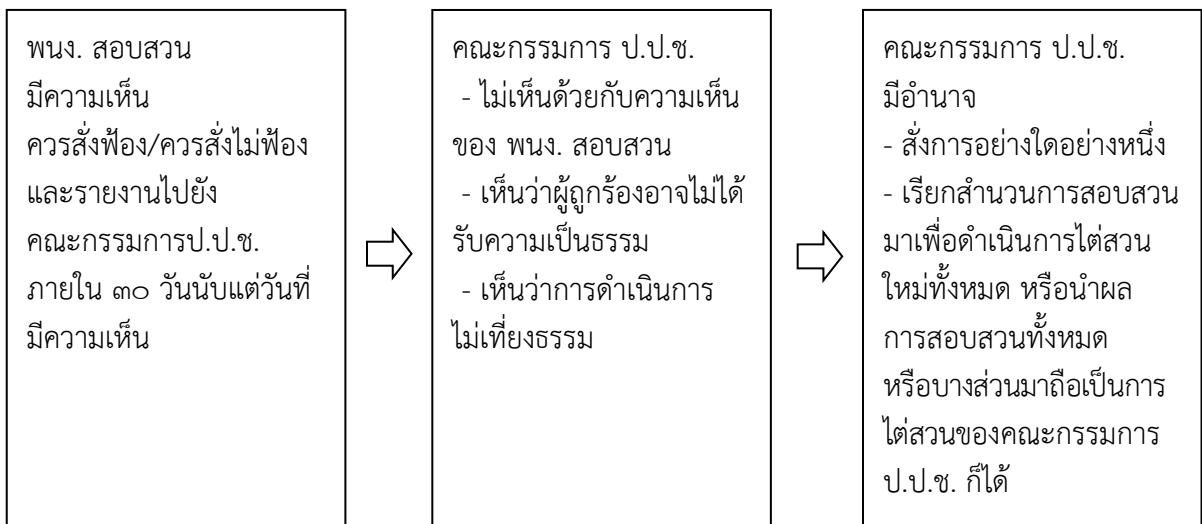
ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องที่ได้รับมาตามวรรคหนึ่ง ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือแม้จะอยู่ในหน้าที่และอำนาจ แต่เป็นเรื่องไม่ร้ายแรงที่เป็นการกล่าวหาเจ้าพนักงานของรัฐ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรมอบหมายให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการก็ให้ส่งเรื่องคืนพนักงานสอบสวนภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน โดยจะกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการให้พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

มาตรา ๖๓ บัญญัติว่า ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นสมควรอาจส่งเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๒๘ (๒) และ (๔) ที่มีใช้ความผิดร้ายแรง ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปก็ได้ โดยกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีใช้เป็นความผิดร้ายแรง

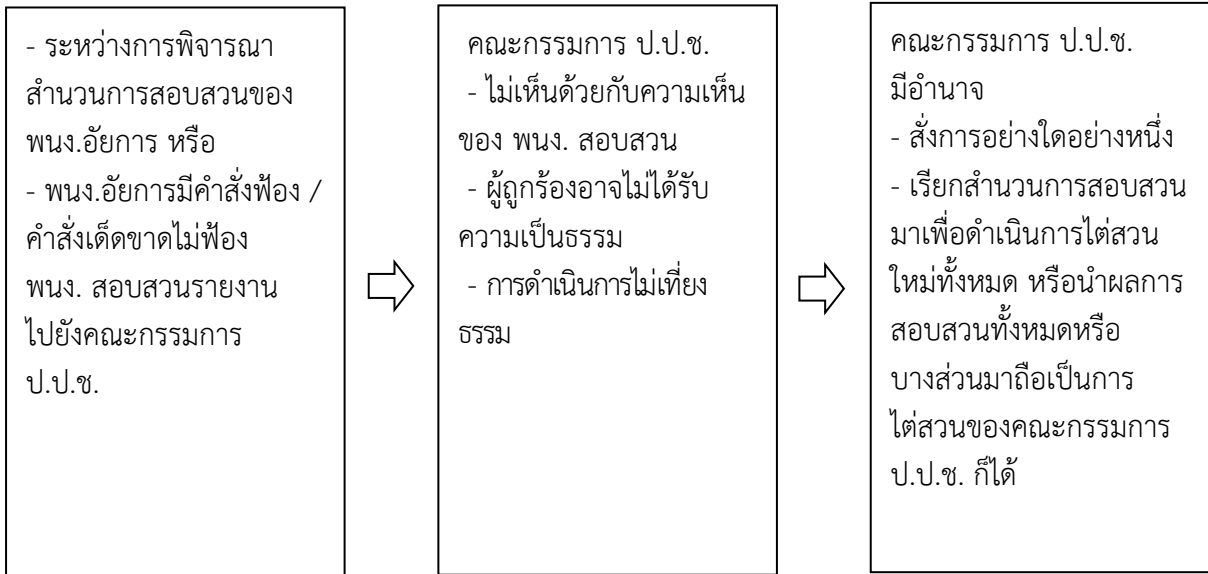
สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่า เรื่องกล่าวหาใดเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในเรื่องที่มีใช้เป็นความผิดร้ายแรง นั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีคำสั่ง ที่ ๑๒๓๙/๒๕๖๑ เรื่อง แนวทางในการพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๑ กำหนดแนวทางในการพิจารณาเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรงไว้ เช่น เรื่องกล่าวหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เรื่องกล่าวหาที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อความรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ เป็นต้น ดังนั้นเรื่องกล่าวหาที่ไม่มีลักษณะตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจใช้ดุลพินิจส่งเรื่องกล่าวหาดังกล่าวให้หน่วยงานอื่น ดำเนินการแทนได้

กรณีการส่งเรื่องกล่าวหาให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการ ตามมาตรา ๖๑ และ ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น คำว่า “พนักงานสอบสวน” หมายถึง พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และเมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนแล้วเสร็จ และรายงานผลไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีอำนาจหน้าที่ตามข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ แห่งระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และกรอบระยะเวลาดำเนินการและรายงานผลของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังนี้

กรณีที่ ๑ ระเบียบฯ ข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง และข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง

กรณีที่ ๒ ระเบียบฯ ข้อ ๑๑ วรรคสอง และข้อ ๑๒ วรรคสอง

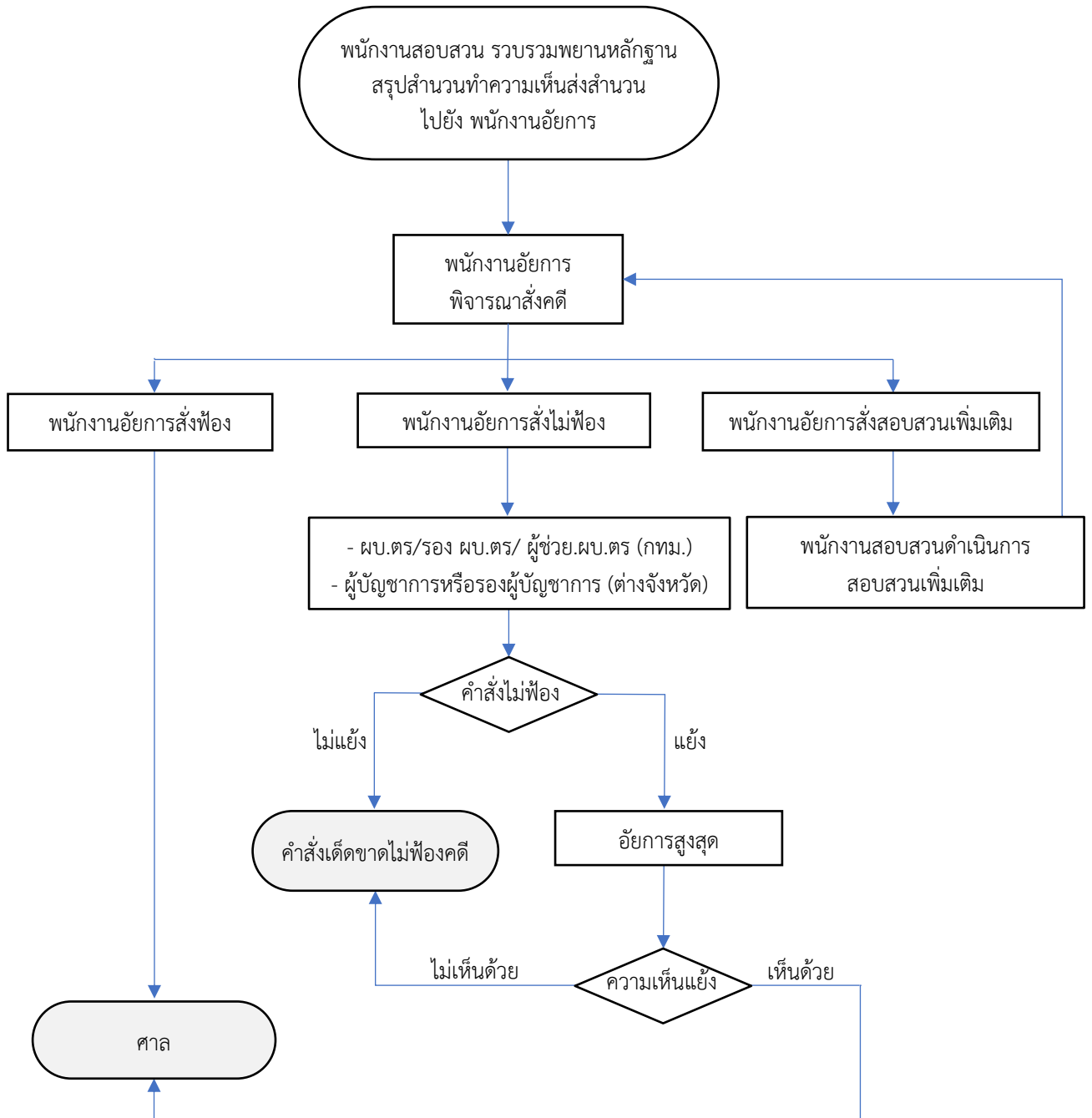
๓. การดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกล่าวหาให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการ ตามมาตรา ๖๑ หรือ มาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ แล้ว การดำเนินคดีเรื่องกล่าวหาดังกล่าวจะเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ ถึงมาตรา ๒๐ จะดำเนินการสอบสวน โดยการสอบสวน หมายความถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ โดยวิธีการสอบสวนนั้น จะเป็นไปตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค ๒ ว่าด้วยการสอบสวน ตั้งแต่ มาตรา ๑๒๐ ถึงมาตรา ๑๕๖ และเมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวน และสรุปสำนวนทำความเห็นแล้ว พนักงานสอบสวนจะส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งคดี ดังนั้น การสอบสวนคดีอาญาจะแบ่งได้ ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐาน และขั้นตอนการพิจารณาสั่งคดี

๑) ขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐาน พนักงานสอบสวนจะดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน เช่น การตรวจพิสูจน์บุคคล เอกสาร หรือวัตถุ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (ป.วิ.อ.มาตรา ๑๓๑/๑) การตรวจตัวผู้เสียหาย หรือผู้ต้องหา (ป.วิ.อ.มาตรา ๑๓๒) การสอบปากคำผู้เสียหาย หรือพยาน (ป.วิ.อ.มาตรา ๑๓๓ และ มาตรา ๑๓๓ ทวิ) การชี้ตัวบุคคล (ป.วิ.อ.มาตรา ๑๓๓ ตริ) การแจ้งข้อกล่าวหา และถามคำให้การของผู้ต้องหา (ป.วิ.อ.มาตรา ๑๓๔ และ มาตรา ๑๓๔/๑ ถึงมาตรา ๑๓๔/๔) และสรุปสำนวนทำความเห็นควรสั่งฟ้อง / สั่งไม่ฟ้อง ส่งไปยังพนักงานอัยการ (ป.วิ.อ. มาตรา ๑๔๐ ถึงมาตรา ๑๔๒)

๒) ขั้นตอนการพิจารณาสิ่งคดี เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการมีอำนาจออกคำสั่งฟ้อง คำสั่งไม่ฟ้อง หรือสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อส่งต่อไป (ป.วิ.อ.มาตรา ๑๔๓) โดยในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง และคำสั่งไม่ฟ้องนั้น ไม่ใช่คำสั่งของอัยการสูงสุด พนักงานอัยการจะต้องส่งสำนวนพร้อมคำสั่งไปยังผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ สำหรับกรณีความผิดเกิดในกรุงเทพมหานคร ส่วนกรณีความผิดเกิดขึ้นในจังหวัดอื่น ให้ส่งสำนวนพร้อมคำสั่งไปยังผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ (ป.วิ.อ. มาตรา ๑๔๕/๑ วรรคหนึ่ง) หากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แล้วแต่กรณี แยกคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ให้ส่งสำนวนพร้อมความเห็นแย้งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด (ป.วิ.อ.มาตรา ๑๔๕/๑ วรรคสอง) หากอัยการสูงสุดเห็นด้วยกับคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ อัยการสูงสุดจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี จะส่งผลห้ามมิให้มีการสอบสวนเกี่ยวกับบุคคลนั้นในเรื่องเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่ อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหา นั้นได้ (ป.วิ.อ.มาตรา ๑๔๗) ปรากฏตามแผนผัง ดังนี้

แผนภูมิแสดงขั้นตอนการพิจารณาสั่งคดี

บทสรุป

เมื่อพิจารณาขั้นตอนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วจะเห็นว่าการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นพนักงานสอบสวนจะถูกแยกออกจากขั้นตอนการพิจารณาสำคดีของพนักงานอัยการ โดยในขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน ก่อนส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสำคดี พนักงานอัยการจะไม่มีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนเกี่ยวกับรวบรวมพยานหลักฐานได้ เว้นแต่ กรณีมีการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐ หรือในคดีที่ต้องมีการชันสูตรพลิกศพ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ โดยพนักงานอัยการจะมีเข้ามามีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานเมื่อพนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนมายังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสำคดี ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓ บัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งพยานคนใดมาให้พนักงานอัยการซักถามได้ และในทางกลับกัน หากพนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนมายังพนักงานอัยการเพื่อให้พิจารณาสำคดีแล้ว พนักงานสอบสวนก็จะมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานในคดีดังกล่าวเพิ่มเติม แม้ว่าพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อรูปคดีก็ตาม ตามหนังสือตอบข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีจที่ ๗๖๖/๒๕๕๖ ประกอบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙/๒๔๘๑ โดยการแยกขั้นตอนการสอบสวนและขั้นตอนการพิจารณาสำคดีออกจากกัน เป็นการถ่วงดุลการใช้อำนาจหน่วยงานของรัฐ ในกระบวนการยุติธรรม เพื่อความโปร่งใส และตรวจสอบได้ อีกทั้ง เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งในชั้นพิจารณาสำคดีแล้ว ไม่ว่าจะป็นคำสั่งฟ้อง หรือคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี พนักงานสอบสวนจะใช้อำนาจสอบสวนเรื่องดังกล่าวอีกไม่ได้ เว้นแต่จะมีพยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหา นั้นได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๗ โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๗ เป็นไปตามหลักสากลที่ว่า บุคคลจะไม่เดือดร้อนซ้ำสองในการกระทำครั้งเดียว (ne bis in idem) เหมือนกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๔) ซึ่งเป็นหลักประกันคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน แม้รัฐมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจเพื่อต่อสู้กับอาชญากร แต่การใช้อำนาจของรัฐก็ต้องเคารพต่อขอบเขตของสิทธิ เสรีภาพของบุคคล และไม่อาจกระทำการใด ๆ ที่กระทบต่อสิทธิ เสรีภาพของประชาชนเกินควร

เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๗ ที่บัญญัติว่า เมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว ห้ามมิให้มีการสอบสวนเกี่ยวกับบุคคลนั้นในเรื่องเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหา นั้น จะเห็นได้ว่า แม้มาตรา ๑๔๗ จะกำหนดห้ามมิให้มีการดำเนินคดีกับบุคคลในเรื่องที่พนักงานสอบสวนเคยดำเนินการสอบสวนและพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแล้ว ซึ่งหลักประกันคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน แต่หลักคุ้มครองสิทธิเสรีภาพก็อยู่ภายใต้หลักการค้นหาความจริงในคดีอาญา ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินคดีอาญา ก็คือการค้นหาความจริง ดังนั้น หากมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินคดีกับบุคคลในเรื่องเดียวกันอีกครั้ง ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนต่อหลักประกันคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนแล้ว กฎหมายก็กำหนดให้สามารถกระทำได้

ในส่วนของการมอบหมายเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ซึ่งเป็นเรื่องกล่าวหาที่มีใช้ความผิดร้ายแรง ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๓ ซึ่งตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และกรอบระยะเวลาดำเนินการและรายงานผลของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๑๑ วรรคสอง และข้อ ๑๒ วรรคสอง ที่กำหนดว่าเมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนแล้วเสร็จ และรายงานผลไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว หลังจากนั้นหากการสอบสวนอยู่ระหว่างการพิจารณาของพนักงานอัยการ หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งฟ้องหรือคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีอำนาจสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเรียกสำนวนการสอบสวนมาเพื่อดำเนินการไต่สวนใหม่ทั้งหมด หรือนำผลการสอบสวนทั้งหมด หรือบางส่วนมาถือเป็นการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าว จะขัดแย้งกับรูปแบบขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แยกขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นพนักงานสอบสวนออกจากขั้นตอนการพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ ดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่เมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนและวินิจฉัยชี้มูลเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม แล้ว จะเห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็เปรียบเสมือนอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเห็นได้จากมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่นิยามคำว่า “ไต่สวน” หมายความว่า การแสวงหา รวบรวม และการดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๑) นิยามคำว่า “สอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องโทษ เพียงแต่คดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และพนักงานสอบสวน ต่างมีทำหน้าที่ในการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและได้มาซึ่งพยานหลักฐาน เพื่อจะพิสูจน์ว่ามีกระทำความผิดตามที่มีการกล่าวหาจริง หรือไม่ เพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องต่อศาลเพื่อลงโทษ ต่อไป อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยชี้มูลเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ก็ควรจะแยกออกจากอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ เช่นเดียวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการที่แยกต่างหากจากกันตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดไว้ ไม่เช่นนั้นจะเกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และผู้กระทำความผิดในคดีอาญาความผิดอื่นที่มีได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ดังนั้น ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและ
กรอบระยะเวลาดำเนินการและรายงานผลของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๑๑ วรรคสอง และข้อ ๑๒ วรรคสอง ที่กำหนดให้คณะกรรมการ
ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเรียกสำนวนการสอบสวนมาเพื่อดำเนินการไต่สวนใหม่
ในระหว่างที่พนักงานอัยการพิจารณาสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรือมีคำสั่งฟ้อง หรือคำสั่ง
เด็ดขาดไม่ฟ้อง จึงขัดแย้งกับหลักการและเนื้อหาของการดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา ซึ่งขัดกับหลักนิติธรรมในเรื่องของหลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา โดยกฎหมายนั้น
จะต้องมีความแน่นอนชัดเจน อีกทั้งกฎหมายจะต้องมีความเป็นเอกภาพทั้งทางด้านโครงสร้าง และเนื้อหา
และไม่เป็นไปตามหลักประกันคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนที่ว่า บุคคลจะไม่เดือดร้อนซ้ำสอง
ในการกระทำครั้งเดียว (ne bis in idem) อย่างไรก็ตาม หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีพยานหลักฐานใหม่อัน
สำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหา นั้นได้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจจะดำเนินการไต่สวน
เรื่องกล่าวหาที่มอบหมายให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ เพื่อให้เกิด
ความชัดเจนถูกต้องในการค้นหาความจริง เนื่องจากหลักการค้นหาความจริงในคดีอาญา ถือเป็นหลักสำคัญ
สำหรับการดำเนินคดี จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และกรอบระยะเวลาดำเนินการและรายงานผลของหน่วยงานของรัฐ
ที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๑๑ วรรคสอง และข้อ ๑๒
วรรคสอง โดยเพิ่มเติมเงื่อนไขว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการไต่สวนเรื่องกล่าวหาที่มอบหมายให้
พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ หากปรากฏพยานหลักฐาน
พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหา นั้นได้ เพื่อให้สอดคล้องและเป็นแนวทาง
เดียวกับการดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บรรณานุกรม

เอกสารอ้างอิง

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (๒๕๕๕). หลักนิติรัฐ และหลักนิติธรรม. จุฬินติ ม.ค. - ก.พ. ๕๕, ๔๙ - ๖๗.

สื่อ Electronics / websites

คมสัน สุขมาก. หลักนิติธรรมกับการอำนวยความสะดวกทางอาญาของพนักงานสอบสวน. สืบค้น ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕, จาก <http://www.polsci-law.buu.ac.th/journal/document/8-1/12.pdf>

ธีรภัทร ตันธีระภากุล. หลักนิติธรรมและธรรมาภิบาลกับสังคมประชาธิปไตย. สืบค้น ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕, จาก <http://web.krisdika.go.th/pdfPage.jsp?type=act&actCode=13764>

บรรหาร จงเจริญประเสริฐ. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักนิติธรรมและนิติรัฐ. สืบค้น ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕, จาก https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1266

เพลินตา ตันรังสรรค์. (๒๕๕๙). หลักนิติธรรมกับประชาธิปไตย. สืบค้น ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕, จาก https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/4seminar/s68%20jun_13_1.pdf

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (๒๕๕๖). บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ทารือเกี่ยวกับอำนาจสอบสวนเพิ่มเติมของพนักงานสอบสวน เรื่องเสรีจที่ ๗๖๖/๒๕๕๖. สืบค้น ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕, จาก <http://www.singburi.police.go.th/law/6.pdf>